ประกาศจุฬาราชมนตรี

เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ว่าด้วย แนวทางและวิธีการจัดการศพมุสลิมที่เสียชีวิตจากโรคโควิด-19

(ฉบับที่ ๔/๒๕๖๔)

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่กำลังแพร่ระบาดในขณะนี้เป็นเหตุให้ประชาชนในหลายประเทศทั่วโลกเสียชีวิตจำนวนมาก และในประเทศไทยก็พบผู้เสียชีวิตอย่างต่อเนื่อง ในจำนวนผู้เสียชีวิตเหล่านั้นมีมุสลิมรวมอยู่ด้วย และความรุนแรงของเชื้อไวรัสที่กำลังแพร่ระบาดทำให้การจัดการศพต้องอาศัยบุคลากรทางการแพทย์และการป้องกันที่มีมาตรฐานตามหลักสาธารณสุข แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ก็มีจำนวนจำกัด รวมถึงอุปกรณ์การป้องกันด้วย จึงทำให้เกิดข้อจำกัดเพิ่มขึ้นกับบุคลากรทางการแพทย์และผู้ปฏิบัติงานในการจัดการศพมุสลิมที่เสียชีวิตตามหลักการศาสนา

ในการนี้ เพื่อให้การจัดการศพมุสลิมที่เสียชีวิตจากโรคดังกล่าวเป็นไปตามมาตรการด้านสาธารณสุขในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค และถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติ จึงได้กำหนดแนวทางและวิธีการจัดการศพ ดังนี้

๑. ยกเลิกประกาศจุฬาราชมนตรี ฉบับที่ ๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓ "ข้อ ๓ กรณีผู้เสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้ดำเนินการ..." และแนวทางและวิธีการจัดการศพมุสลิมที่เสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๓

๒. แนวทางและวิธีการจัดการศพมุสลิมที่เสียชีวิตจากโรคโควิด-19

๒.๑ ศพผู้เสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะถูกบรรจุใส่ถุงบรรจุศพและผ่านการทำความสะอาดฆ่าเชื้อภายนอกถุงบรรจุศพตามมาตรฐาน จึงห้ามเปิดถุงบรรจุศพ เนื่องจากการเปิดถุงบรรจุศพจะทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อโรคจากการสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ตาย

/ ๒.๒ กรณีการเสียชีวิตที่บ้าน...

๒.๒ กรณีการเสียชีวิตที่บ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด หรือในพื้นที่อื่นที่อาจสงสัยว่าจะเสียชีวิตด้วยโรคโควิด-19 จะต้องแจ้งให้โรงพยาบาลมารับศพไปตรวจชันสูตร เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการด้านสาธารณสุขในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

๒.๓ ให้ทำตะยัมมุมบนถุงบรรจุศพ โดยให้ผู้ทำหน้าที่ตะยัมมุมสวมชุดอุปกรณ์ป้องกันเต็มชุด และให้ถือเอาถุงบรรจุศพเป็นผ้ากะฝั่น (ดูวิธีการทำตะยัมมุมฯ ข้อ ๒.๑๐)

๒.๔ หากการจัดการศพผู้เสียชีวิตไม่มีบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้ปฏิบัติงานที่เป็นมุสลิม หรือมี แต่มีจำนวนจำกัดหรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ขอให้ทางโรงพยาบาลหารือญาติของผู้เสียชีวิตเพื่อติดต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรืออิหม่ามในพื้นที่ของผู้เสียชีวิตเพื่อปฏิบัติตาม ข้อ ๒.๓ และ/หรือหากไม่สามารถปฏิบัติตามข้อนี้ได้ ให้รับศพไปจัดการละหมาดและฝังได้ทันที โดยไม่ต้องทำตะยัมมุมบนถุงบรรจุศพแต่อย่างใด และให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างเคร่งครัด

๒.๕ ในกรณีบรรจุถุงบรรจุศพในโลง ให้จัดศพผู้เสียชีวิตในท่านอนตะแคงขวา พร้อมทำเครื่องหมายบอกด้านศีรษะและด้านเท้าให้ชัดเจน และดำเนินการฝังศพผู้เสียชีวิตที่บรรจุในถุงบรรจุศพในท่านอนตะแคงขวาหันหน้าไปทางกิบลัต (ทิศตะวันตก)

๒.๖ กรณีที่ศพถูกบรรจุมาในถุงบรรจุศพ โดยไม่ได้มีการอาบน้ำศพ และไม่มีการตะยัมมุม และไม่ได้นอนตะแคงขวา โดยไม่สามารถเปิดโลงศพเพื่อดำเนินการใด ๆ ได้ ให้ละหมาดแก่ศพและฝังศพไปตามสภาพนั้น

๒.๗ ให้เฉพาะญาติใกล้ชิดผู้เสียชีวิตเท่านั้นละหมาดที่สุสาน (กุโบร์) โดยให้ผู้ร่วมละหมาดป้องกันตนเองโดยการสวมใส่หน้ากากอนามัย และเว้นระยะห่างระหว่างกันอย่างน้อย ๒ เมตร และให้รีบฝังศพนั้นทันที

๒.๘ หากจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ให้โรงพยาบาลหรือญาติของผู้เสียชีวิตติดต่อมายังสำนักจุฬาราชมนตรี หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๙๔๙๔๒๗๘, ๐๒-๙๔๙๔๓๑๒-๓, ๐๙๔-๕๕๓๕๖๕๕, ๐๘๗-๙๒๑๙๐๗๑ และ ๐๘๙-๗๙๐๙๑๐๓ เพื่อจะได้ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๙ ขอความร่วมมือให้มัสยิดได้จัดเตรียมบุคลากรในการจัดการศพผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 ให้เป็นไปตามประกาศจุฬาราชมนตรีฯ ฉบับนี้ (ฉบับที่ ๘/๒๕๖๔) โดยให้มัสยิดขอคำปรึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

/ ๒.๑๐ วิธีการทำตะยัมมุม...

๒.๑๐ วิธีการทำตะยัมมุมบนถุงบรรจุศพ ให้ปฏิบัติดังนี้

๒.๑๐.๑ ให้ผู้ทำหน้าที่ตะยัมมุมสวมชุดอุปกรณ์ป้องกันเต็มชุด

๒.๑๐.๒ ให้ผู้ทำตะยัมมุมตั้งเจตนา (เนียต) ว่า "ข้าพเจ้าตั้งใจตะยัมมุมแทนการอาบน้ำให้แก่ศพนี้ เพื่ออัลลอฮ์ ตะอาลา" ให้เนียตขณะยกฝ่ามือขึ้นหลังจากตบฝุ่นแล้ว

๒.๑๐.๓ ใช้ฝ่ามือทั้งสองข้างตบฝุ่นครั้งที่ ๑ เพื่อลูบบนถุงบรรจุศพบริเวณใบหน้าศพ

๒.๑๐.๔ ใช้ฝ่ามือทั้งสองข้างตบฝุ่นครั้งที่ ๒ แล้วใช้ฝ่ามือขวาลูบบนถุงบรรจุศพตรงมือขวาของศพถึงข้อศอก หลังจากนั้นใช้ฝ่ามือซ้ายลูบบนถุงบรรจุศพตรงมือซ้ายของศพจนถึงข้อศอกหรืออย่างน้อยที่สุดลูบให้ถึงข้อมือทั้ง ๒ ข้าง

ในการนี้ การปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามหลักนิติศาสตร์อิสลามว่า

"مَا لَا يُدْرَكُ كُلُّهُ لَا يُتْرَكُ جُلُّهُ"

ความว่า "สิ่งใดที่ไม่สามารถทำได้ทั้งหมด ก็มิได้หมายความว่าจะต้องละทิ้งทั้งหมด"

และพระดำรัสแห่งอัลลอฮ์ ดังนี้

"وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ"

ความว่า "และพระองค์มิได้ให้พวกเจ้าเกิดความยากลำบากในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา"

(ซูเราะห์ อัลฮัจย์ อายะห์ที่ ๗๘)

"فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ"

ความว่า "ดังนั้น พวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด เท่าที่พวกเจ้าสามารถ"

(ซูเราะห์ อัตตะฆอบุน อายะห์ที่ ๑๖)

ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวข้างต้นให้ถือปฏิบัติจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่สภาวะปกติ หรือจนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายอาศิส พิทักษ์คุมพล)

จุฬาราชมนตรี